

889.59
HPV

Γ. Ν. Ε.
ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΩΝ 1866
ΕΝ ΚΡΗΤΗ.
1956

889.59
HPV

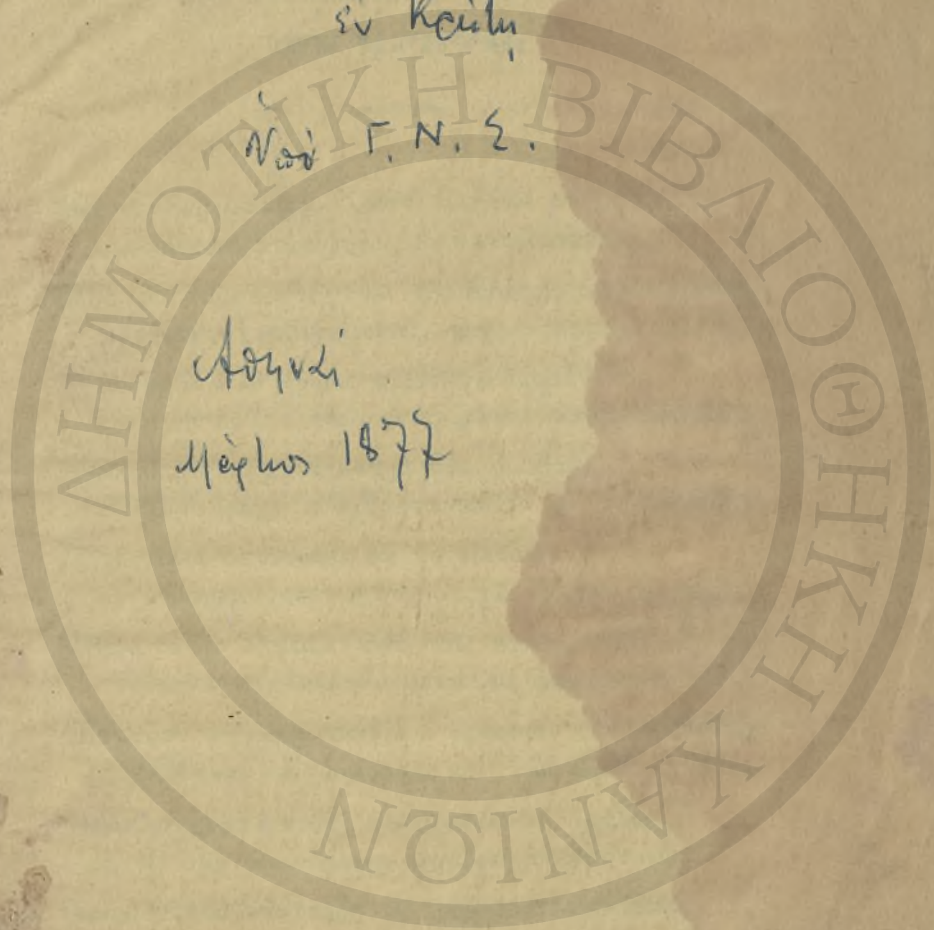
Οι ⁹ Μηνες 1866

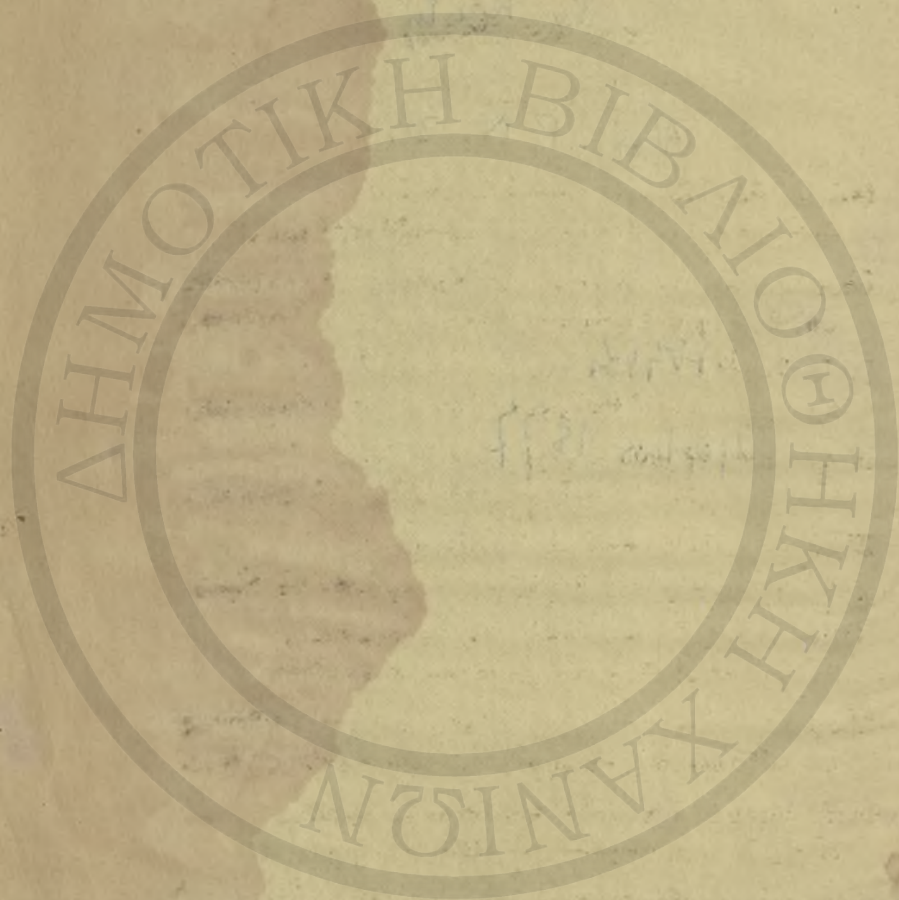
εἰς Κεῖλη

Νοῦ F. N. 2.

Αγορά

Μηνες 1877

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
Λογ. αριθ. 19560
Χρονολ. Πρωτ. 11.3.1963
Εισκοτάς Φ202.44
Αριθ. 68855/ΕΡΟ

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΟΥ 1866

ΕΝ ΚΡΗΤΗ:

Θεὲ καὶ βασιλεύα μου Χριστὲ ἀληθινέ μου,
ποῦ κάθουσαι στὰ ὑψηλά, ὦ παντοδύναμέ μου,
δόσε μου νοῦ νὰ δηγηθῶ τῆς Κρήτης τοὶ πολέμους,
τῆς Κρήτης τοὶ ἐρήμωσες, σὲ χρόνους περασμένους.
Ν' ἀναθηβάλλω ἥρωας πρωταγωνιζομένους,
καὶ κρητικὸς κ' ἐθελοντὰς ζῶντας καὶ πεθαμένους.
Ν' ἀκούσετε νὰ μάθετε ποῖα εἶναι ἡ αἰτία,
κ' ἐχομε μάχη κ' ἐχθρητα πάντα μὲ τὴ Τουρκία.
Σ' τὸ χίλια ὀκτακόσια εἰς τὸ εἰκοσιένα,
ὅτ' ἐπλημμύρησεν ἡ γῆς μὲ τῶ κρητῶν τὸ αἷμα,
Ὅταν τὰ ὄρη ἔτρεμαν ἀπὸ ταῖς κακουργίαις,
τὰ ἔκαναν οἱ ὀθωμανοὶ μεγάλαις ἀσχημίαις.
Ἐσφαζαν τὰ μωρὰ παιδιὰ κ' ἐφθερναν τὴ παρθένους
ἐσκλάβωναν ταῖς ὠμορφες καὶ τοὺς ὠραίους νέους.
Πούλησιν μᾶς ἐκάνασι' σ' Αἴγυπτον κ' Ἀραβία,
κ' εἰς ὅλα τὰ ἀνήλικα ἀλλάζαν τὴ θρησκεία.
Χρόνια ἐπὶτὰ ἐδάσταξαν ἡ τρομεραῖς ληστείαις,
ὡς καὶ ὁ γιαντισσαρισμὸς κ' ἡ αἱματοχυσίαις.

Ἰλλῆθος κακὰ μᾶς κάμασι κ' ὅταν τὰ θυμηθοῦμε,
αὐτὰ μασέ παρακινοῦν καὶ ἐπαναστατοῦμε.

Γι' αὐτὸ παγεστατήσαμε κ' εἰς τὰ σαράντα ἕνα,
κ' εἰς τὰ πενήντα καὶ ὀκτὼ με χέρια σκλαβομένα.

Πάλιν παγεστατήσαμε εἰς τὰ ἑξήντα εἴς,
κ' εἰς τὴν Ἑλλάδα γράψαμε βοήθεια μᾶς πέμψει.

Ἔπλα, πολεμοφόδια ποτὲ νὰ μὴ λειφοῦνε,
κι' ὥστε νὰ ζοῦν δυὸ κρητικοὶ πάνταθὰ πολεμοῦνε.

Στείλετε γλήγορα τροφὰς καὶ τὰ ἐνδύματά μας,
γιατὶ πεθαίνουν στὰ βουνὰ τσῆ πείνας τὰ παιδιὰ μας,

Ἄσπουν τὰ ὄρη τὰ Λευκὰ, Ἴδα καὶ Ψηλορίτης,
πεθαίνουν τὰ μωρὰ παιδιὰ κ' οἱ γέροντες τσῆ Κρήτης.

Ἐλαῖν' ἢ μητέρες τὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ τσῆ μάνε,
ἀλλοίμονον στὰ τέκνα μας καὶ τίθ' ἄβροῦν νὰ φάνε.

Μάνα μας, δόσε μας ψωμί καὶ σπῆτι νὰ ἐμβοῦμε,
Μάνα μας θὰ πεθάνομε τσῆ πείνας θὰ χαθοῦμε.

Δὲν ὑπαφέρομε βροχὰς, τὸ κρύος καὶ τὸ χιόνι,
καὶ τὸν σκληρὸ τὸ Μουσταρᾶ νὰ μᾶς ἀποζυγόνει.

Μωρὰ παιδιὰ δὲν εἶν' ψωμί δὲν βρίχνητ' οὐδὲ σπῆτι,
γιατὶ πολέμοι γίνονται καὶ καίγεται ἡ Κρήτη.

Ἄχι γενναῖοι ἤρωες, Ριζίται, Σεληνηῶτες,
μαύρη φωτιά σὰς ἔκαψε μετ' Ἀποκωρωνιώτες!

Ἐμᾶς κ' ἀνὲ μᾶς ἔκαψε κ' ὅλοι καὶ ἂν χαθοῦμε,
δὲν προσκυνοῦμε ἄτιμα ἂν δὲν λευθεροθοῦμε.

Ἐμεῖς ὄρκον ἐπήραμε δὲν τὸν καταπατοῦμε,
τὸ σύνθημα ποῦ κάμαμε σφικτὰ θὰ τὸ βαστοῦμε.

«Ἐνώσις» εἶν' ἢ «θάνατος» κί' ἀπὸ τὰ δυὸ τὸ ἓνα
μποροῦμε ν' ἀποκτήσωμεν ἄξια καὶ τιμημένα.

Λοιπὸς θά πολεμήσωμεν τ' Ἀζίζ τῆ τυραννία,
μὲ κάθε μας καταστροφή μὲ κάθε μας θυσία.

Κ' ἴσως καὶ τὰ βασίλεια μὲ τὴν πολυκαιρία,
νά δοῦνε τὸν ἀγῶνά μας καὶ κάμουν εὐσπλαγγῆα.

Νά κάμουνε ἐπέμβασι νά μᾶς ἐλευθερώσουν,
ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ νά μᾶς ἀπολυτρώσουν.

Ἴσως ἐνθυμηθῶν ποτε ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία,
καὶ ἔχομε καταστροφὰς καὶ τόση τυραννία.

Ὅλοι νά τὸ βαστάξωμε, Ῥιζίτες Σεληνηῶτες,
Σφακιά καὶ Ἀποκόρωνα, Κάστρο καὶ Ρεθεμιώτες.

Ἡρωᾶ Ἀποκόρωνα στολή στή Κρήτην ὅλη,
Ἐρήμωσέ σ' ὁ Μουσταφᾶς ποῦ ἦσυν περιδῶλι.

Μέσα σου ἐγεινήκανε οἱ τρομεροὶ πολέμοι,
καὶ τῆς Αἰγύπτου ὁ πασᾶς ὥστε νά ζῆ θά τρέμη.

Ῥέθεμνος, Μυλοπόταμο καὶ ἄνδρες Ἀμαριῶτες,
τά πάντα θυσιάσατε μὲ τὸ Ἀγιοβασιλιῶτες.

Στ' Ἀρκάδι ἐκαίκετε καλλιὰ μὲ τὰ παιδιὰ σας,
παρὰ νά ἀμαυρώσετε τὴν γενναιότητά σας.

Συμβούλιο ἐκάμετε ὅλοι μικροὶ μεγάλοι,
ἄρῳμαξε γῆς καὶ οὐρανός ἀπόφασις μεγάλη.

Εἶπαν καὶ τὰ μωρὰ παιδιὰ ἄς μὴ παραδοθοῦμε!
ἐμεῖς καὶ ἡ μητέρα μας θυσία ἄς γενοῦμε!»!

Στα ἀγγάλιας εἶχαν τὰ παιδιὰ ἡ μάγεῶ ἢ καυμένας,
καὶ τὰ γλυκοφιλοῦσαμε κ' ἔπειταν λατρωμένας.

Καὶ τὸ σκυλί ὁ Μουσταφᾶς μ' εἴκοσι χιλιάδες,
μὲ τακτικό, μὲ κρητικούς καὶ μὲ στραβαραπάδες.

Τρεῖς ἡμέρες κάνει πόλεμον νὰ μπῆ νὰ τὸ πατήσῃ
νὰ τῶν ἐπάρῃ τὴν ζωὴ καὶ νὰ τσί-ξεγεννήσῃ.

Οἱ Ἕλληνες κ' οἱ κρητικοὶ στέκουν καὶ πολεμοῦνε,
μὲ τέχνες καὶ μὲ μηχανεὶς βαρέλια τοῦ πετοῦνε.

Εἶχαν καὶ κάτω στὰ τειχὰ λαγοῦμια καμωμένα,
ἐκείνος ὁ μηχανικὸς τᾶχε διορθωμένα.

Μὰ ἔχαν μολύβου ἔλλειψιν οἱ πολιορκημένοι,
καὶ πῶς θὰ πολεμήσουνε αὐτὸ τοὺς ἐπικραίνει.

Θρήνονται καὶ οἰύρονται, παιδία καὶ μητέρες,
τίποτε δὲν ἐφάγανε τσῆ τέσσαρες ἡμέρες.

Μὲ δέησιν ποσοεύχονται καὶ τὸν Θεὸν ὕμνοῦσι,
γονυκλήτοὶ χάμαι στὴν γῆ καὶ τὸν παρακαλοῦσι.

Θεὲ, κί' ἀφοῦ δὲν ἦτονε νὰ 'δοῦμ' ἐλευθερία,
δέξου μας εἰς τὸν οὐρανὸ ποῦ ἔχεις τὴν βασιλεία.

Ἄχ Κρήτη πολυθάσανη, σήμερις θὰ χαθοῦμε,
ἄχι νὰ ζούσαμε κ' ἐμεῖς τὸ τέλος σου νὰ 'δοῦμε!

Ὁ γούμενος κί' ὄλ' οἱ ἱερεῖς τουσὲ παρήγοροῦνε,
σὰν βγοῦνε εἰς τοὺς οὐρανοὺς λέν θὰ στεφανωθοῦνε.

Ἄς χύσωμε τὸ αἷμά μας κί' ἄς μὴ τὸ λυπηθοῦμε,
πρέπει νὰ τὴν τιμήσωμεν τῆ γῆ ὅπου πατοῦμε.

Τότε ἐφθάσαν τοῦ πασᾶ κανόνια δυὸ μεγάλα,
σαράντα πέντε ὀκαθῶν ἐτρώγανε τὴν μπάλα.

Μ' ἐκεῖνα τὰ πυρόβολα ἔπὸ τὸ ταχὺ ὡς τὸ βράδι,
ἐπρυγγαν βόλια στὰ τειχὰ κί' ἄνοιξε τὸ Ἄσκαδι.

Κάνουν ἐφόδους δύο τρεῖς στ' Ἀρχαδί ν' ἀναβοῦνε,
κ' ἐβελονταὶ καὶ κρητικοὶ στέκουν λογχομαχοῦνε.

Πάλιν βεσάλτο ἕκαμαν μὲ τέσσαρες χιλιάδες,
ρέμπελοι τακτικὸς στρατὸς μαῦροι στραδαραπάδες.

Ἄρχαδί ὑπερθαύμαστο καὶ ἅγιο μοναστήρι,
σήμερις ἔχει Μουσταφᾶς μεγάλο πανηγύρι.

Ἄξιθαύματτε ναὲ, μονὴ τοῦ Ἀρχαδίου,
σήμερις θυσιάζεσαι ὀκτώ τοῦ Νοεμβρίου.

Σὰν ἐγεμῶσαν ἡ αὐλαῖς, πολλὰ ἦσαν μαζευμένοι,
τότε Μανώλης ὁ Σκουλᾶς πλέον δὲν περιμένει.

Δίνει τῷ λαγουμῖῳ φωτιὰ τὸ τέλος νὰ τὸ κλείσῃ,
κ' ἔκαμε καὶ τοῦ Μουσταφᾶ κουρπᾶνι νὰ δειπνήσῃ.

Ὅλη ἡ Κρήτη ἔφεξε κι' ὅλη φωτιὰ ἐγείνη,
ἡ γῆ ἐσειεῖσθ' ἐμούγκρισε φρικτὰ τὴν ὥρα κείνη.

Καὶ μὲ τὴν παρακάλεσι πετάξαν στὸν ἀέρα
πέτρες καὶ ξύλα καὶ φωτιὰ, ὄφου σκληρὰ ἡμέρα.

Καὶ σὰν πτερὰ σκορπίσθησαν κομμάτια κ' ἐπστάξαν,
τὰ σώματα μεσοῦρανα, τὰ μοιρολόγια πάψαν.

Τὰ ἐβλεπες ἐδῶ κ' ἐκεῖ, παρέκει πεταμένα,
σὲ δένδρα σὲ μακρὰ κλαδιὰ, κατακομματιασμένα.

Χριστιανῶν κ' Ὀθωμανῶν μαζί εἶχαν σκορπίσει,
καὶ δὲν ἠδύνατο κανεὶς ποτὲ νὰ τὰ χωρίσῃ.

Μονὴ, ὅπου ἔσουν πανταχοῦ στὸν κόσμον ἀκουσμένη,
παρ' Ἀρχαδίου βασιλιὰ πολεμικὰ κτισμένη,

Σήμερον δὲν ὑπάρχεις πλεὴ εἶσαι σωρὸς ῥειπίων,
κρύφτεις μαφτύρων λείψανα καὶ σώματα θηρίων.

Ἐγκωμιάζω κ' ἐπαινῶ ὅλους τοὺς σκοτωμένους,
καὶ τοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς ποὺ κάμανε πολέμους.

Ὅσους ἐφονευθήκασι 'πὸ τὸ στρατὸν τ' Ἀζίζη,
Εἰς τὸ Λασίθι, Μεσαρά ἕως τὸ Μαλεβίτζι.

Ὅσους εἰς Μηλοπόταμον, Ἀμάρι, Ῥεθεμλιώτες,
Σφακιὰ Κισσαμοσέλινον καὶ Ἀποκωρωνιώτες.

Γαβρήλ καὶ Δημακόπουλον φρούραρχον τ' Ἀρκαδίου,
κ' ὅσους ἐθυσιάστηκαν στὸ ὄκτω τοῦ Νοεμβρίου.

Τοὺς παινεμένους ἀρχηγούς Νεράντζη καὶ Πραϊδῆ,
τὸν ἀξιὸν καπετὰν-Παυλῆ, Κοῦβον καὶ Κοκκινίδη.

Τοὺς φονευθέντας στὸ Βαφὲ ὁμοῦ μὲ τὸν Πραϊδῆ,
ποὺ τὸν ἐπιάσαν ζωντανὸν μαζί μὲ τὸν Βαρδίδη.

Κι' ὅσους ἐφονευθήκασι εἰς Φῶκες καὶ Καστέλλι,
κ' ὅσους εἰς τὴν Ἀράδαινα καὶ εἰς Ἀγιμουμέλη.

Ὅσους εἰς τὸν Ἐμπροσγιαλὸ, Ἀσφέδου, Καλλικράτη,
Ἄπο τὸν τρομερὸν ἠμέρ, ποὺ ἐφριξαν τὰ Κράτη.

Καὶ εἰς τὸ Μηλοπόταμο, τοὺς Βρύσες καὶ Κατρέα,
ὅπου νικήθ' ὁ Μουσταφᾶς σὲ μάχη τελευταία.

Καὶ τοὺς ἀνδρείους κ' ἀξιούς ἀνδρας Μαλεβιζιζιώτας,
καρτερικούς πολεμιστὰς ἀπὸ τοὺς Ἡρακλειώτας.

Καὶ σὲ, ὦ Κώστα Τσάκωνα, μαζί μὲ τὸν Τσουγλάρη,
καὶ τῶν Σφακιῶν τὸν Τσελεπῆ τ' ἀφοβο λεοντάρι.

Γιάννην καὶ Μάικον ἀδελφούς τὰ Παπαδοπετράκια,
ποὺ ἄχανσαραντατρεῖς πληγῆς τὰ δύο τῶν κορμάκια,

Μανουσελάκην ἀκουστὸν καὶ Παπαδογιαννάκη,
τὸν Καρκαβάσο καὶ Καβρὸν καὶ τὸν Πιλογιωνάκη.

Τρισάκη, ἔτι τὸ Καποῦ, Μαρκούτση καὶ Τσοῦλῆ,
εἰς τοῦ Χριστοῦ ποῦ ἔχυσαν τὸ αἷμά των ἀγάπη.

Χαρίλαον καὶ Πελεγγρῆν καὶ καπετὰν Φρυδάκη,
Χόντρον ποῦ κατακόψασι καὶ Μαροδημητράκη.

Τυρτέρη καὶ τὸν Κοσκινᾶ, Μανώλη τὸν Μογιάκη,
τοὺς δύο Μαλικούτσαδες, Πολέντα καὶ Λυκάκη.

Ναστασογιάννη ἀρχηγόν, τὸν Κρουστογερακιώτη,
Ρωμάιον καὶ τὸν Μαστραχᾶν, παπᾶ τὸν Κρανιώτη,

Καὶ τοῦ Ρεθύμνου ἀρχηγόν Γεώργη τὸν Δασκαλάκη,
Λεωνίδα καὶ Φωτόπουλον, ἄτρομόν σὰν γεράκι.

Κι' ἀπὸ τὸν Ἀποκόρωνα ἔκεινον τὸν Πολυχρόνη,
ποῦ κούρασε τὸ χέρι του νὰ παίξῃ νὰ σκοτόνη.

Τὸν Στρατιδάκη ἀρχηγόν, Κυριάκον Συπικάκη,
Μαθιουδογεώργη, Σομπονῆ, ἔτι τὸ Κακουδάκη.

Καὶ τοὺς ἀξίους μαχητὰς τὸν Πλακοτομιχάλη,
τὸν Παναγιώτη τὸν Χατζῆ, ὅπου δὲν ἦσαν ἄλλοι.

Τοὺς παινεμένους τῶν Χανιώ, τὸ Γεωργακογιαννάκη,
Μπολακογιάννη, Ἀντρουλῆ, Γεώργη τὸ Γελεσάκη

Νικόλαν τὸν Χαλεπιανὸ, Τσεπέτη, Θεοχάρη,
Γρηγόρη ἀπὸ τὸ Σέλινο, ἀξιο παλληκάρι.

Ἄχι! γενναῖοι Σφακιανοί, Λακιώτες, Σελινιώτες,
Ἐσκοτώθηκετ' οἱ ἴμισι ὅπως κ' οἱ Ἀσκυφιῶτες!

Ἄχι καὶ σεῖς ἐθελονταὶ ποῦ ἔχετε ἑλευθερία,
πῶς ἐγεμίσετε τὴν γῆ κόκκαλα καὶ κρανία!

Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἦλθαν καὶ πολεμῆσαν,
γιὰ τὴν ἐλευθερία μας τὸ αἷμά των ἐχύσαν.

Σεις ἱερεῖς καὶ Ἀρχιερεῖς ποτὲ νὰ μὴ ξεχνάτε,
 Ποῦ νὰ τοὺς μνημονεύετε καὶ νὰ τοὺς λειτουργάτε.
 Ἐἰς Ἀρκάδιον γενναϊότατον, ταχύτατον παμπόρι,
 Ὅπου ἄρσενες τοὺς ἥρωας ποῦ μάχοντο στὰ ὄρη.
 Ἐσὺ τὸν ἐπολέμησες τὸν βασιλιὰ Σουλτάνο.
 Δυὸ ἔτη ποῦ ταξίδευες εἰς τὸ νησί ἐπάνω.
 Χρηστοδουλάκης καὶ Τσαρδῆς σ' ἐκάμανε θυσία,
 νὰ μὴ σὲ πάρῃ ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν αἰχμαλωσία.
 Τιμῶμεν καὶ τοὺς ἀρχηγούς ποῦ δὲν ἐφονευθῆκαν,
 καὶ ὄσους πληγωθήκασι καὶ αἵματοκυλισθῆκαν.
 Ἄχι νὰ φωτογράφιζα νὰ τοὺς φωτογραφίσω,
 καὶ εἰς ὅλα τὰ βασίλεια νὰ τοὺς τοιχοκολήσω!
 καὶ νὰ τὰ δείξω μ' ἄρματα 3 χρόνους ὠπλισμένους,
 ἰσχυροὺς ἀπὸ τὰ βάρσανα καὶ αἵματοβαμμένους.
 Τὸν Ζουμπρακάκη ἀρχηγὸν ἀπὸ τὴν Κυδωνίαν,
 Ποῦ ἠγωνίσθηκε πιστὰ γιὰ τὴν ἐλευθερίαν.
 Ἄς τὸν ἐγκωμιάσωμε τὸν ἄξιον πατριώτη,
 γιὰτ' ὡς τὸ τέλος ἐμεινε καὶ ἤλθ' ἀπὸ τὴν πρώτη.
 Καὶ ἐθυσίασε πολλὰ γι' ἀγάπη τῆς πατρίδας,
 πάνω στὰ ὄρη τὰ Λευκὰ καὶ στὰ βουνὰ τῆς Ἰθάκας.
 Τρεῖς χρόνους ἐπολέμησε μὲ τὸν Σουλτάν Ἀζίζη,
 καὶ ἐφθείρε σῶμα καὶ ζωὴ στὰ ὄρη νὰ γυρίζη.
 Τὸν Κορωνάτον ἀρχηγὸν στὸ τμήμα τοῦ Ῥεθέμνου,
 ἀπ' ὅλους ἀξιότερον στὴν τάξι τοῦ πολέμου.
 Ἄς τὸν ἐγκωμιάσωμε τὸν ἄρχον Κορωνάτον,
 πράγματα ἔκαμε φρικτὰ, σύντομα σὰς τὰ λέω.

Προθύμως ἐπολέμησεν Ὀμέρ καὶ τὸν Ῥεσίττα,
τὸ Μουσταφᾶ καὶ τὸν Ἄλῃ δυὸ χρόνους εἰς τὴν Κρήτην
Κοντὰ σ' αὐτοὺς Γρηγόριος ὁ Ἀγιοπριαδίτης,
πρόεδρος εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῆς Κρήτης.
Ὁ Κώστας καὶ ὁ Γογονῆς, Μαθὸς μὲ τὸ Βασίλη,
τ' Ἀποκορώνου ἀρχηγοὶ τοῦ Ζυμπρακάκη φίλοι.
Τὸν ἀρχηγὸν τὸ Σήφακα μὴ τὸν ἀλησημονάτε,
τοῦ ἀδελφοῦ του τ' ὄνομα πάντοτε θά γροικάτε.
Ἐβγαλεν Ἀποκόρωνας ἄντρες πολεμιστάδες,
ὡς λύκοι καὶ σὰν λέοντες ἐπνίξαν τσ' ἀραπάδες.
Πρῶτος ποῦ χέρι ἔματωσε ὁ Κακουρομανώλης,
τὸ μαρτυροῦνε ἄνθρωποι, τὸ μαρτυροῦνε πόλεις.
Εἰς τοὺς πολέμους ἔτρεχε πρόθυμος, ἀνδρειωμένος,
ἐκεῖνος καὶ ὁ Μαλινὸς ἀξιοπαινεμένος.
Ὁ Ταλιαδόρος ἄφοβος ὁ γερο-Νικολάκης,
καὶ ὁ Καπακοκωσταντῆς καὶ ὁ Ταιτσιγκαλάκης.
Κλονάρης καὶ Τραϊτόριδες καὶ ὁ Ἄλικαμπιώτης,
Πετρονικόλας, Περούλης καὶ Ἄντωνης ὁ Μουρτζώτης
Γεννάριδες, ὁ Στελιανὸς καὶ ὁ Πολογιαννάκης,
ὁ Βάντουλας, ὁ Διγενῆς, Γεῶργος ὁ Συμβουλάκης.
Μιχάλης ὁ Κατσίγιαννης, Μανώλης Μυλωνάκης,
Φουρκάρης καὶ Κατσίφαρης καὶ ὁ Ξεκουκουλωτάκης.
Κακούρης ὁ αἰχμάλωτος καὶ ὁ Κωσταντῆς Παγώνης,
Μανταδογιάννης, Πέτακας, Τσιουμῆς καὶ Πολυχρόνης.
Ὁ Βουρδουμπάκης Ἰατρός, Φραντσέσκος ὁ Γιαννάκης,
ὁ ἰατρός ὁ Σάμιος Λεωνίδας ὁ Λαμπράκης.

Ὁ Ἀγγελίδης ἰατρός, μὲ τὸ Χαντζή-Γληγόρη,
ὁ Βασιλείου ἰατρός, ποῦ κεῖται ἴστα ὄρη.

Ὁ Χιονουδάκης ἀρχηγός κι' ὁ Κουρουδαναγνώστης,
Ὁ Παντελής κι' οἱ Τσόντιδες Μανούσος Ὁπολιώτης.

Ὁ Καρβατσός ὁ ἀρχηγός κι' ἀκόμα τόσοι ἄλλοι,
τὸ βίασταξαν εἰς τὰ βουνά ὅλοι μικροὶ μεγάλοι.

Καὶ τούτους ποῦ θ' ἀκούσετε, παιδιά, μὴ τοὺς ξεχνάτε,
ἄξια κι' αὐτοὶ πολέμησαν γι' αὐτὸ θά τσι γροικάτε.

Σήφη ἴπὸ Μανουσέλιδες, Ἀνδρέα καὶ Σταυράκη,
Καταχανᾶ ποῦ μάχετο ἴστου Κάστρου τὸ σαντζάκι.

Μανώλη τὸ Βουγιούκαλο, Βρανᾶ καὶ τὸν Κατσούλη,
τὸ λεοντάρι Γεωργιλή, Καντῆ καὶ τὸν Φασούλη.

Ἐμμανουήλ προσθέσετε τὸ Μανουσογιαννάκη,
τοῦ παλαιοῦ ἀγωνιστοῦ τοῦ γέροντος Στρατάρχη.

Καὶ τοῦ Σελίνου τσ' ἀρχηγός Κριάρη καὶ Κορκίδη,
Στὸ Κρουστογέρακο Γεωργιό, καὶ Κλίνη καὶ Σκαλίδη.

Γιατὶ ἔβαλε τὸ Σέλινο ἄντρες καὶ παλληκάρια,
εἰς τοὺς πολέμους ἦσανε θειχὰ καὶ λεοντάρια.

Γεράρχην τὸν Γεράσιμον Κιστάμου τὸν Δεσπότη,
τὸν Μαλαντρή καὶ τὸν Μπενῆ καὶ Ρουματαναγνώστη.

Ναστασογιάννην ἀρχηγόν μὲ Γιαννουδοβαρδάκη,
Ἀντώνην τὸν Μεσογιανόν ὡς καὶ τὸν Σπινιωτάκη.

Καὶ τὸν παπᾶ Γερακιανόν καὶ ὅσοι ἐπολεμοῦσα,
γενναίως ἀγωνίσθηκε κι' ἡ κόρη Ἀντωνοῦσα.

Χατζῆ Μιχάλη ἀρχηγόν κι' αὐτὸ τῆς Κουδωνίας,
σὺν Μαυρογένους ἦτανε κίνημα τῆς αἰτίας.

Τὸ Μάντακα καὶ Γιωργιλᾶ, Λύβιον καὶ Σπυριδάκη,
Παπαθαντωνήν καὶ Ξηρῆ καὶ τὸν Νικολουδάκη.

Φηώτῃ ἀπὸ τὸ Θέρισσο, Τσεπέτα, Πετινάκη.

τὸ σῶμα σ' Ἀκρωτηριανὸ, σ' ἀνδρεῖο μπαϊράκι.

Τοὺς ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς θέλω νὰ ἀναφέρω,
Παρθένιο τὸν Κυλαϊδῆ, Παρθένιο τὸν γέριο.

Τὸν Μισαῆλ Βαρυδιανὸ, διάκο Παπαγιαννάκη,
διάκο τὸ Καμπουρόδιαχο, διάκο τὸ Γιαννακάκη.

Ἀρχιερέα Μισαῆλ Χανίων τὸν Δεσπότη,
Τὸν Μισαῆλ ἡγούμενο τὸν Ἀποκορωνιώτη.

Ἀγωνισθῆκανε κι' αὐτοὶ μὲ ἱερὰν Ὁρησκείαν,
στὸν Ὑψιστον ἐδέονταν γιὰ τὴν ἐλευθερίαν.

Καὶ μὲ τὴν ἐπανάστασι εἶχανε κοινωνία,
μὰ ἐπολιτευθῆκανε τὴ βάρβαρο Τουρκία.

Νὰ μὴ καταστραφ' ἡ μονὴ Τριάδα ἡ Ἁγία,
ἢ ἐκκλησίαις πῶν Χανιωῶ κ' ἡ Δημογεροντία.

Τσάκο Καραγιαννόπουλον, Σπυρίδον Μαρκαντώνη,
τῆς πολιτείας ἔμποροι, Λασιώτῃ καὶ Καρτσώνη.

Κασέλα τῆς Συνέλευσις, Σέργο τὸν Παναγιώτῃ,
Σκουλούδη τὸν γραμματικὸ καὶ Τσοῦχλη Ἀναγνώτῃ.

Ἀντροῦλιδάκη τὸν Παυλῆ τὸν Γιάννη τὸν Φασούλη,
καὶ τὸ Παπᾶ Μαρουλιανὸ ποῦ τὸν ἐξέρομ' οὔλοι.

Ἄγι! Παπᾶ Μαρουλιανὸ, ἄχι Παπᾶ Μανώλη!
Τί ἔκαμες τῶν μπέιδω καὶ σ' ἀπονοῦνται ὅλοι!

Ἐμάθαντο πῶς ἔλεγες πῶς θὰ σοὶ ξεγενίσῃς,
Μὲ τὸν Παπᾶ Στυλιανὸ ἕνα νὰ μὴν ἀφῆσῃς.

Τοῦ Ἀμαρίου ἀρχηγοῦ ἥρωα Διογάνη.

καὶ τὸν Περτάλιο· ἦσανε κ' οἱ δύο παλαιεμένοι.

Τ' Ἀγιοῦ Βασίλη ἀρχηγοῦς τῆ Μέσης τὸ Βαρδάκη,
Σαβόπουλο καὶ Τσουδερὸ, Κωστὴ τὸν Τσελεπάκη.

Τὸν Κόρακα καὶ Μαστραχᾶν καὶ καπετ' Ἀδαμάκη,
Τοὺς ἀρχηγοῦς τῆ Μεσσαρᾶς Μαρῆ καὶ Κατεχάκη.

Στὸ Μονοφάτσι ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Ἀγγελάκης,
Ζωγράφος τῆ Συνέλευσις κί' ἀκόμ' ὁ Πουμπουλάκης.

Λακέρδας στὸ Ἡράκλειο κί' ὁ ἄρχος Κοκκινάκης,
σ' ἐξ' ἐπαρχίαις ἀρχηγὸς Κωστῆς ὁ Σφακιανάκης.

Ἀπὸ τὸ Μηλοπόταμο Σκουλᾶς καὶ οἱ Σγουράδες,
ὄλοισαί πολεμοῦσανε τοῦ Κάστρου τοῖ ἀγάδες.

Πετροπουλάκη ἀρχηγὸν καὶ γυιὸν Πετροπουλάκη,
Βυζάντιον, Γενίσαρλη καὶ Καπετὰν Τριτάκη.

Τὸν Μπογιατζόγλου ἀρχηγὸ καὶ Χρήσο τὸ Σουλιώτη,
Θεμιστοκλῆ τὸν Βούλγαρη ὡς καὶ τὸ Ζαφειρώτη.

Τοὺς ἀδελφοὺς Μποτσαρίδες ἄξια παλικάρια,
Ποῦ μπαίνανε στὸν πόλεμο ὡσὰν τὰ λεοντάρια.

Ἡρώας γενναιοτάτους τὸ Μήτσα καὶ τὸ Γάκη,
κί' αὐτοὶ ἐπολεμήσανε σὰν καὶ τὸ Ζυμπρακάκη.

Ἄχ! Κρήτες καὶ ἐθελοντὲς νά' ζευρα τ' ὄνομά σας,
νά σας ἐπῶ παλιέματα γιὰ τὴ παλλικαριά σας.

Ἄχ! ὅσοι φονευθήκατε μ' ἐκείνους ὅπου ζῆτε,
μὲ τὸν καρὸν θαν' ἔλθετε ὄλοι νά μιστωθῆτε.

Ἡ γενικὴ Συνέλευσις ἔγραφε τοῖ πολέμους,
γίλιους τραχάσιους εἴκοσι ἔχομε κάμωμένους.

«Ἐνωσις» γενναϊότατη ἄσπρον κόσμον ἀκουσμένη,
ὅσα ταξείδια ἔκαμες ἐβγήκες κερδεμένη.

Καὶ εἰδείξες καὶ τοῦ Χοβάρ πῶς πολεμοῦν οἱ Κρηῆτες,
πῶς πολεμοῦν οἱ Ἕλληνες καὶ ὅλοι οἱ νησιῖτες.

Εὐχαριστῶ τοὺς Ἕλληνας ἕς καθὼς ὅπου ἐπράξαν,
ὅπου μᾶς ἐσυνδράμανε καὶ μᾶς ἐπεριθάλασαν.

Εὐχαριστοῦμεν βασιλιὰ γιὰ τὴν εὐεργεσίαν,
καὶ νὰ σοῦ δώσῃ ὁ Θεὸς μεγάλην βασιλείαν!

Ἐρέψατε τὰ κοπέλλημας ποῦ ἤλθαν ἰσθὴν αὐλή σας,
ἀκόμη κι' εἰς τὸν πόλεμο ἦτον ἡ συνδρομὴ σας.

Εὐχαριστοῦμ' ἐπιτροπὴ ποῦ ἦσουν ἰσθὴν Ἀθήνα,
σὺ βάσταξες τὸν πόλεμο τριάντα ἕνα μῆνα,

Εὐχαριστοῦμ' ἐπιτροπὴ ποῦ ἦσουν ἰσθὴν Ἀμέρκα,
σεῖς δὲν ἀφήσατε γυμνὸ παιδὶ μηδὲ γυναῖκα.

Κ' εἰς ὅλους τοὺς Ἀμερικανούς ὅπου μᾶς ἐσυνδράμαν,
χωρὶς νὰ μᾶς ἐξέρουνε πολλὰ καλλὰ μᾶς κίψαν.

Εὐχαριστοῦμ' ὁμογενεῖς καὶ ἀγωνιζομένοι,
ὅσοι μᾶς ἐσυνδράματε ἀπὸ τὴν Οἰκουμένη.

Καὶ ἂν τὸ φέρουν οἱ καιροὶ καὶ σὰς ἐτύχη, χρεῖα,
κι' ἐμεῖς θὰ πολεμήσωμε μ' ὅλη τὴν προθυμία.

Μεγάλῃ εἶν' ἡ συνδρομὴ, δὲν τὴν ἀλησμονοῦμε,
κι' ἐμεῖς γιὰ τοὺς ὁμογενεῖς θυσία θὰ γενοῦμε.

Ἐκαθὼς κι' οἱ προπατέροι μας ποῦ πῆγαν εἰς τὴν Τρωάδα,
καὶ δέκα χρόνους μάχοντο γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ τώρα οἱ πατέρες μας εἰς τὰ εἰκοσιτρία,
εἰς τὴν Ἑλλάδα κáιτονται γιὰ τὴν ἐλευθερία.

ὦ κρήτες γενναϊότατοι, γιὰ τὴν ἐλευθερίαν,
τρὴς χρόνους πολεμήσατε μιὰν αὐτοκρατορίαν.

Κρήτες, τοῦ Μίνω ἀπόγονοι, ποτὲ νὰ μὴ κοιμᾶστε,
καὶ τοῦ πολέμου τοῖ δουληγῆς πάντα νὰ τοῖ θυμάστε.

Κρήτες, ἐσεῖς τὸ βρῖκατε ἀπὸ τοῖ προπατόρους,
νὰ πολεμάτε τύρανους νὰ μὴ σᾶς θέτουν φόρους.

Πρέπει νὰ παραγγείλωμε κ' ἐμεῖς στ' ἀπόγονά μας,
νὰ μὴ μᾶς ἐντροπιάσουνε ποτὲ τὰ κόκκαλά μας.

Μὴ μιάσουνε κι' αὐτὰ ποτὲ τὸ Ἑπειροθεσσαλιῶτες,
ποῦ δὲ κινοῦν, γιὰ τὸ θεό, ὡς δὲν κινοῦν κ' οἱ Χιῶτες.

Ὅσάν δειλοὶ καὶ ἀνανδροὶ βρῖσκουνε τὰς αἰτίας,
μὴ τῶνε σπάσουν τὰ γιαιλιὰ καὶ χάσουν τὰς οἰκίας.

Ἑπειρο, ποῦ ἔχει στὰ βουνὰ θεριὰ καὶ λεοντάρια,
δὲν ἔχουνε ἢ χῶρές σου ἀντρες καὶ παληκάρια;

Ἑλληνας τουρκοέλληνες καὶ οἱ ἀνατολίτες,
ὅλοι νὰ συμμαχήσετε καὶ νὰ γενῆτε κρήτες.

Νὰ πάρωμε τ' ἄνθρονο μας τὸ προπατορικὸ μας,
δὲν ἦτονε ἀλλοῦ κανιοῦς μον' εἶναι ἰδικὸς μας.

Ξυπνίσετε, ξυπνίσετε καὶ μὴ πολυκοιμᾶστε,
καὶ κρύβγετε τὰ γιαιλικὰ βαθιὰ σάν τὰ λυπᾶστε.

Νὰ μὴ λυπᾶστε πράγματα καὶ στάκτη ἄς γενοῦνε,
χαρὰ πολὺ στοὺς Ἑλληνας ὅτι νὰ ἐνωθῶνε.

Ὁ ποιητὴς τοῦ ἄσματος Κρής, Ἀποκορωνιώτης,
ὁ πάππος κι' ὁ προπάππος του καθεαυτὸ Λακωνιώτης.

Στὸ Ηρόβα μα γεννήθηκε Ντουκάκης γεννεὰ του,
κι' ἀνε λανθάν' εἰς τίποτε πταί' ἡ ἀμάθειά του.

Κ' ἐμένα ὁ πατέρας μου πολέμου ἀνδρειωμένος,
ἀπὸ τὸ Μουσταφᾶ κι' αὐτὸς ἐστάθη κρεμασμένος.

Καὶ νὰ μᾶς συγχωρέσετε ἐμὲ καὶ τοῦ κυροῦ μου,
ἀν' ἐσφαλα εἰς τίποτε δὲν τὸ ἔφθασε ὁ νοῦς μου.

Ἐν Κρήτῃ, 19 Μαΐου 1869.

Τὸ παρὸν ποίημα ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις κατὰ Μάρτιον
τοῦ 1877, ὑπὸ Γ. Ν. Σ.

